

Vooruitzichten internationale migratie: SOPEMI 2010

Samenvatting in het Nederlands

- Internationale migratie staat ondanks de lagere vraag naar arbeid als gevolg van de economische neergang nog steeds hoog op de beleidsagenda van de OESO-landen. In deze jaarlijkse publicatie wordt een analyse gemaakt van de recente ontwikkelingen op het gebied van migratiebewegingen en migratiebeleid in de OESO-lidstaten. Er wordt nagegaan in welke mate immigratie in de afgelopen tien jaar tot de veranderingen in de beroepsbevolking heeft bijgedragen en in welke mate zij in de komende tien jaar op basis van de verwachte immigratiestromen de groei van de beroepsbevolking zal beïnvloeden. Er wordt ook aandacht besteed aan internationale studenten, met inbegrip van een eerste poging om het percentage te berekenen van de studenten die na de voltooiing van hun studie in hun gastland blijven.
- In deze publicatie wordt ook ingegaan op de voornaamste veranderingen op het gebied van migratiebeleid, met inbegrip van nieuwe wetten betreffende binnenkomst, verblijf en toegang tot de arbeidsmarkt voor immigranten. Er wordt tevens gekeken naar de selectieve werving van immigranten naargelang de vraag op de arbeidsmarkt, op punten gebaseerde regelingen en maatregelen die de integratie van immigranten vergemakkelijken. De internationale samenwerking ter verbetering van de grenscontroles en ter bestrijding van illegale migratie wordt grondig onder de loep genomen.
- Er wordt nagegaan hoe de economische crisis de resultaten van immigranten op de arbeidsmarkt beïnvloedt, met inaanmerkingneming van het gender, de sector van de arbeidsmarkt en de verschillende soorten arbeidscontracten alsook van de bevolkingsdynamiek van autochtone en allochtone bevolkingsgroepen in de periode waarop deze publicatie betrekking heeft.

In de uitgave van de “Vooruitzichten internationale migratie” van 2010 wordt melding gemaakt van een lichte daling van de migratiestromen naar de OESO-landen...

De duurzame, wettelijke immigratie van buitenlandse staatsburgers (ongeveer 4,4 miljoen) is in 2008 met 6% gedaald, de eerste daling na een gemiddelde groei van 11% gedurende vijf jaar. Deze daling is echter voor het grootste deel het gevolg van een daling in slechts een klein aantal landen en weerspiegelt ook de bijzonder grote immigratiestromen van 2007. Toch zijn de stromen ook in 2009 verder verzwakt, toen de migratie in de meeste OESO-landen afnam ten gevolge van de economische crisis.

...met name wat migratie in gebieden met vrij verkeer en gezinsmigratie betreft.

Migratie in gebieden met vrij verkeer was in 2008 goed voor ongeveer 25% van alle migratiestromen in de OESO en voor 44% in Europa. In Noorwegen, Zwitserland, Oostenrijk en Denemarken vertegenwoordigde deze vorm van migratie ruim de helft van de totale migratie. Van de Europese landen waren met name Portugal, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Italië in 2008 belangrijke arbeidsmigratielanden. 20 tot 30% van de duurzame immigranten ging er om werkgerelateerde redenen wonen. Elders vertegenwoordigt gezinsmigratie nog steeds het grootste deel van de instroom van duurzame immigranten, met uitzondering van Japan en Korea. Gezinsmigratie blijft ook in de Verenigde Staten (65%), Frankrijk en Zweden de belangrijkste vorm.

Tijdelijke migratie blijft belangrijk, hoewel de economische neergang zich laat voelen...

Tijdelijke migratie is tussen 2005 en 2008 gestegen. Daarna werd een daling ingezet, die evenwel het duidelijkste was in de programma's voor tijdelijke arbeidsmigratie. In 2008 kwamen meer dan 2,3 miljoen tijdelijke arbeidsmigranten naar de OESO-landen, een daling met 4% na vier jaar van gestage groei. Alles wijst erop dat de daling ook in 2009 zal aanhouden. Seizoensarbeid, werkvakantieregelingen en overplaatsingen binnen bedrijven namen alle toe in 2008, terwijl andere categorieën – vooral dan arbeidsmigratie voor een bepaalde duur – afnamen. Tijdelijke arbeidsmigratie was ook een van de eerste migratiekanalen waarin de gevolgen van de economische neergang voelbaar waren.

...en het aantal asielzoekers blijft toenemen.

Het aantal asielzoekers neemt in de OESO-landen sinds 2006 weer toe. In 2008 waren de Verenigde Staten met 39 400 asielzoekers het belangrijkste ontvangende land en ook Frankrijk, Canada, het Verenigd Koninkrijk en Italië ontvingen er meer dan 30 000. Uitgedrukt per inwoner ontvangen Noorwegen, Zweden en Zwitserland het grootste aantal asielzoekers. De belangrijkste landen van herkomst zijn Irak, Servië en Afghanistan.

De toenemende migratiestromen van internationale studenten leiden in beperkte mate tot duurzame migratie.

Tussen 2000 en 2007 is het aantal internationale studenten globaal genomen verdubbeld tot meer dan 2 miljoen. De voornaamste landen van bestemming zijn de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Frankrijk en Australië. De sterkste procentuele stijging deed zich voor in Nieuw-Zeeland en Korea, gevolgd door Nederland, Griekenland, Spanje, Italië en Ierland. Internationale studenten zijn een potentiële bron van hoogopgeleide arbeidsmigranten voor de OESO-landen. In de uitgave van 2010 van de “Vooruitzichten internationale migratie” doet de OESO een eerste poging het percentage blijvers te ramen door te kijken naar het aantal studenten van wie de verblijfstatus verandert omdat hun verblijfsvergunning voor studie niet wordt vernieuwd. Op basis van deze methode wordt het aantal blijvers geschat op 15 tot 35%, met een gemiddelde van 21%.

China is goed voor 10% van de migratiestromen en Polen, India en Mexico voor minder dan de helft daarvan.

Van de totale instroom was meer dan de helft afkomstig uit de 20 belangrijkste landen van herkomst, met China, Polen, India en Mexico aan kop. Ten opzichte van de instroom aan het einde van de jaren 90 vertoonden Colombia, China, Roemenië en Marokko de grootste stijging. Sinds 2000 gaan de migratiestromen uit de Filipijnen en de Russische Federatie echter in dalende lijn. De uitstroom van Polen naar andere Europese landen bleef in 2008 hoog.

De bevolkingstoename en de toename van de beroepsbevolking was in de afgelopen jaren in vele OESO-landen in grote mate het gevolg van internationale migratie.

Bij over het algemeen constante migratiecijfers zal de beroepsbevolking in de OESO-landen tussen 2010 en 2020 met 1,9% groeien, wat in contrast staat met de groei van 8,6% die tussen 2000 en 2010 werd opgetekend. Tussen 2003 en 2007 was 59% van de bevolkingstoename het gevolg van migratie. Tot een derde van de mensen die de beroepsbevolking vervoegen, zijn immigranten, hoewel de instroom van kinderen en oudere immigranten deze bijdrage beperkt. Enkel in Frankrijk, de Verenigde Staten en Nieuw Zeeland was natuurlijke groei de voornaamste drijvende kracht achter de bevolkingstoename. In een aantal landen – in Zuid-Europa, Oostenrijk en de Tsjechische Republiek – was ongeveer 90% van de bevolkingstoename toe te schrijven aan migratie.

Toch was de stijging van de werkgelegenheid in ruimere mate te danken aan een toename van de arbeidsparticipatiegraad van ingezetenen dan aan internationale migratie.

Globaal genomen vloeide de stijging van de werkgelegenheid voor 51% voort uit stijgingen in de arbeidsparticipatiegraad van ingezetenen en voor 39% uit internationale migratie, met aanzienlijke verschillen tussen de OESO-landen onderling. Vele landen waarin de stijging van de werkgelegenheid hoofdzakelijk te danken was aan een sterkere activering van de binnenlandse beroepsbevolking hadden al een betrekkelijk hoge arbeidsparticipatie van meer dan 75%, zoals Denemarken, Zwitserland en Zweden. De landen waar de stijging van de werkgelegenheid voornamelijk aan externe bronnen was toe te schrijven, hadden daarentegen een arbeidsparticipatie die onder het OESO-gemiddelde lag, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk.

Het verslag van dit jaar bevat een overzicht van de structurele en institutionele ontwikkelingen op het gebied van migratiebeleid...

Opnieuw stonden hoogopgeleide migranten centraal, met inbegrip van het gebruik van op punten gebaseerde regelingen (zoals in Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Nederland), net zoals de verschuiving van door het aanbod gestuurde regelingen naar permanente regelingen voor sollicitanten met werkaanbiedingen (Australië en Canada). Hoewel één land (Zweden) zich heeft opengesteld voor migranten van alle opleidingsniveaus, waren de migratiemogelijkheden voor laaggeschoolden elders beperkt tot wijzigingen in bepaalde seizoenarbeidsregelingen die ten doel hadden deze vorm van tijdelijke migratie te bevorderen (Australië en Polen).

...met inbegrip van het integratie- en naturalisatiebeleid.

Veranderingen in het beleid inzake gezinshereniging hebben in vele gevallen geleid tot de invoering van restrictieve criteria, zoals woonplaats- en inkomensvereisten. Taal- of inburgeringstoetsen worden steeds vaker opgelegd in het kader van gezinshereniging en naturalisatie.

Sommige veranderingen houden rechtstreeks verband met de financiële crisis.

In 2008 en 2009 werden een aantal nieuwe initiatieven op het gebied van migratiebeleid genomen om de door de economische neergang ontstane uitdagingen het hoofd te bieden. In een aantal OESO-landen werden de arbeidsmigratiekanalen nauwgezet onder de loep genomen en werden de toelatingscriteria aangescherpt. Er werden voorschriften aangenomen volgens welke werkloze migranten hun tijdelijke vergunningen niet meer kunnen vernieuwen (Spanje en Ierland) en begeleid worden bij hun terugkeer (Spanje, Japan en Tsjechische Republiek). Bepaalde quota werden verlaagd (Italië, Korea, Spanje en Australië).

Het verslag gaat in op het onevenredige effect van de economische crisis op de werkgelegenheid voor immigranten in de OESO.

De werkloosheid is in 2008 en 2009 in nagenoeg alle OESO-landen sterker gestegen onder immigranten dan onder de nationale bevolking. Op vergelijkbare wijze is in de meeste OESO-landen de werkgelegenheid onder immigranten sterker gedaald dan onder de nationale bevolking, hoewel het effect in bepaalde landen werd gecompenseerd door een stijging van de participatiegraad onder immigranten. Hoewel de totale werkgelegenheid onder de autochtone bevolking tijdens de economische neergang in vrijwel alle OESO-landen is gedaald, is de totale werkgelegenheid onder immigranten in een aantal landen aanzienlijk gestegen. De stijging van de werkgelegenheid hield echter geen gelijke tred met de groei van de in het buitenland geboren beroepsbevolking als gevolg van de aanhoudende instroom.

Vooral jonge migranten werden getroffen...

In de meeste OESO-landen is de werkgelegenheid onder immigrantenjongeren sterker gedaald dan onder autochtone jongeren. Hoewel de globale daling van de werkgelegenheid onder jongeren (15 - 24 jaar) 7% bedroeg in het jaar dat volgde op het tweede kwartaal van 2008, was de daling dubbel zo groot voor immigrantenjongeren. Bovendien was de werkloosheid onder immigrantenjongeren al hoog. In 2009 bedroeg zij 15% in de Verenigde Staten, 20% in Canada en 24% in de EU-15. Aangezien de snelle integratie van jongeren en recent aangekomen immigranten op de arbeidsmarkt wordt beschouwd als een van de sleutelfactoren voor hun integratie op lange termijn, zijn de lage werkgelegenheidscijfers verontrustend. Recessies houden het risico in dat immigranten getekend worden voor het leven ("scarring effects"), aangezien de immigranten die er kort na hun aankomst niet in geslaagd zijn om werk te vinden op de arbeidsmarkt gestigmatiseerd kunnen worden. Taalhulp, opleiding, mentorregelingen en stages zijn belangrijke beleidsmaatregelen gebleken die in tijden van economische neergang moeten worden versterkt.

...hoewel vrouwelijke immigranten beter af zijn dan mannen.

Vrouwelijke immigranten werden minder sterk door de crisis getroffen dan mannelijke omdat deze laatsten vooral aanwezig zijn in de zwaarst getroffen sectoren (bouw, industrie en financiële sector). Met uitzondering van België en Hongarije is de werkloosheid onder vrouwelijke immigranten in alle landen minder sterk gestegen dan onder de mannelijke immigranten. In bepaalde landen is de participatiegraad onder vrouwelijke immigranten gestegen, wat gebruikelijk is omdat gezinnen op die manier het inkomensverlies van de mannelijke gezinsleden pogen te compenseren.

De factoren die immigranten kwetsbaar maken voor baanverlies maken het voor beleidsmakers ook moeilijker om hen met een actief arbeidsmarktbeleid te bereiken.

In het verslag wordt onderzocht welke factoren bepalend zijn geweest voor de recente resultaten van immigranten op de arbeidsmarkt. Immigrantengroepen zijn vaak oververtegenwoordigd in conjunctuurgevoelige sectoren, hebben vaker minder zekere contracten en tijdelijke banen, hebben minder anciënniteit en kunnen het slachtoffer worden van selectieve ontslagen. Immigrantengroepen kunnen de facto worden uitgesloten van bepaalde maatregelen indien de eligibiliteit uitdrukkelijk of impliciet aan de duur van het verblijf in het land of aan de bestuursrechtelijke situatie is gekoppeld (bijv. op de overheidssector gerichte werkgelegenheidsprogramma's) of indien een minimale anciënniteit of een vast

contract wordt geëist. In het verslag worden een aantal gebieden genoemd waarop beleidsmaatregelen de negatieve langetermijneffecten op de werkgelegenheid voor immigranten kunnen helpen beperken.

Twee speciale hoofdstukken zijn gewijd aan specifieke problemen...

Twee bijzonder sterk in het oog springende vraagstukken worden in speciale hoofdstukken besproken. In het eerste hoofdstuk wordt nagegaan hoe de publieke opinie over immigratie wordt gevormd en in het tweede wordt ingegaan op de bepalende factoren van naturalisatie en de invloed ervan op de arbeidsmarkt.

...het eerste heeft betrekking op het vraagstuk van de publieke opinie en migratie...

In dit hoofdstuk wordt een analyse gemaakt van een aantal opiniepeilingen van de afgelopen tien jaar en wordt een overzicht gegeven van nieuwe empirische bevindingen over de totstandkoming van de publieke opinie over immigratie. Er wordt gekeken naar de rol van individuele kenmerken, zowel wat de opinievorming over de economische en culturele gevolgen van immigratie als wat het ontstaan van voorkeuren in het migratiebeleid betreft. Een belangrijke conclusie uit deze analyse is dat overtuigingen over het economische en culturele effect van immigratie in ruime mate bepalend zijn voor de individuele houding ten aanzien van het openstellen van de grenzen voor migranten. De openbare discussie over immigratie en het migratiebeleid wordt nog steeds in ruime mate gestuurd door de berichtgeving over deze thema's in de media en door een aantal collectieve overtuigingen. Verschillende delen van de bevolking hebben doorgaans een verschillende mening over immigratie. Deze uiteenlopende meningen zijn niet alleen een gevolg van het spreidingseffect, maar hangen onder meer ook af van de waarde die de verschillende bevolkingsgroepen aan culturele verscheidenheid hechten. Het komt er dus vooral op aan het effect van algemeen verbreide overtuigingen en misvattingen te beperken, veeleer dan in de publieke opinie naar een consensus over het immigratievraagstuk te streven. In dit verband moeten hervormingen van het migratiebeleid ervoor zorgen dat de bevolking beter wordt ingelicht over en meer inzicht krijgt in het economische, sociale en culturele effect van migratie. Teneinde deze doelstelling te kunnen realiseren, is er nood aan meer transparantie over de omvang van de internationale immigratiestromen en moeten informatie en vergelijkbare internationale migratiestatistieken vlotter toegankelijk worden. Er dient met belangengroeperingen ook geregeld een open discussie te worden gevoerd op basis van relevante onderzoeksresultaten. De kennis van de bevolking kan ook worden vergroot door een objectieve en bredere berichtgeving over migratievraagstukken in de media.

...en het tweede bevat analyses van het effect van naturalisatie op integratie op de arbeidsmarkt.

De verwerving van het staatsburgerschap door immigranten varieert aanzienlijk in de OESO-landen. In landen die door migratie zijn ontstaan, nemen nagenoeg alle reguliere migranten binnen tien jaar na hun aankomst de nationaliteit van hun gastland aan. In de Europese OESO-landen is het percentage langdurig in het land verblijvende genaturaliseerde vreemdelingen in de afgelopen tien jaar gestegen. Het naturalisatiepercentage onder migranten verschilt naar gelang van de migrantengroep. In vrijwel alle landen ligt het naturalisatiepercentage hoger bij immigranten uit landen met lagere inkomens dan bij immigranten uit OESO-landen met een hoog inkomen. Zo ook nemen immigrantenvrouwen vaker de nationaliteit van het gastland aan dan mannen. Diezelfde tendens stellen we ook vast bij hoger opgeleide immigranten. Genaturaliseerde immigranten doen het doorgaans beter op de arbeidsmarkt, vooral dan migranten uit landen met lagere inkomens en vrouwelijke immigranten. Genaturaliseerde immigranten hebben doorgaans vóór hun naturalisatie ook al meer succes op de arbeidsmarkt, maar de verwerving van de nationaliteit van het gastland zorgt voor een bijkomende verbetering, wat erop wijst dat naturalisatie op zich de prestaties van immigranten op de arbeidsmarkt gunstig beïnvloedt. Deze betere resultaten kunnen te danken zijn aan lagere barrières op de arbeidsmarkt, grotere mobiliteit en minder discriminatie. Naturalisatie lijkt immigranten vooral gemakkelijker toegang te geven tot beter betaalde banen en banen in de overheidssector. Dit hoofdstuk leert ons onder meer dat een verlaging van de barrières, zoals beperkingen in verband met de dubbele nationaliteit en bijzonder restrictieve criteria, de prestaties van immigranten op de arbeidsmarkt in het algemeen zou helpen verbeteren. Immigrant die reeds in aanmerking komen voor naturalisatie, zouden moeten worden aangemoedigd om de nationaliteit van het gastland aan te nemen.

© OECD

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO www.oecd.org/bookshop

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op, rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

